

משולחן שלמה

עיונים ופנינים בפרשה משיעוריו של

הגאון הינוקא
רבינו שלמה יהודה בארי שליט"א

פרשת ויקרא-זכור 176 גליון

אשא דעי למרחוק

וַיִּקְרָא אֶל מֹשֶׁה וַיִּדְבֶּר ה' אֵלָיו מֵאֵהָל מוֹעֵד לְאָמֹר (א, א). למדו מכאן בויקרא רבה (א, טו) ובתנא דבי אליהו (פ"ו) שכל תלמיד חכם שאין בו דעת, נבלה טובה הימנו, שהרי משה על אף כל מעלותיו לא נכנס לפני ולפנים עד שקרא לו הקב"ה. ועיקר הנקרא 'דעת' הוא הציפיה וההבטה למרחוק על בנין המקדש, כענין הכתוב (באיוב לו, ג) "אשא דעי למרחוק" שהוא בית המקדש, וכנאמר בעיקדת יצחק (בראשית כב, ד-ה) "וישא אברהם את עיניו וירא את המקום מרחוק, ויאמר אברהם אל נערי שבו לכם פה עם החמור", ואמר רבי יצחק בבראשית רבה (נו, ב) שצפה וראה על בית המקדש שעתיד המקום לירחק ממנו, אבל התבונן והביט שלא יהיה הדבר לעולם, שהרי אמר הקב"ה על בית המקדש "זאת מנוחתי עדי עד פה אשב כי איותיה" (תהלים קלב, יד), ויתקיים הדבר באחרית הימים כאשר יבוא אותו שנאמר בו (זכריה ט, ט) "עני ורוכב על חמור".

אל"ף זעירא

וזו היתה מעלת משה שהשיג לסוד הדעת ומתוך כך זכה להקים למשכן כמו שאמר רשב"י בזוהר פקודי (בדף רכא ע"א). שהרי אמרו בתנחומא (ויקרא א) שעל אף שעלה בידו להקים המשכן כפי שציווהו הקב"ה, היה עומד משה מבחוץ ונתיירא לבוא אל אהל מועד, שנאמר (שמות מ, לה) "ולא יכול משה לבוא אל אהל מועד", וכשראה הקב"ה כך, אמר, אינו דין שמשה שעשה את המשכן יהא עומד מבחוץ ואני מבפנים, אלא הריני קורא אותו שיכנס, ולפיכך כתיב 'ויקרא אל משה'. ועיקר הדבר הוא, שעל אף שהקים משה למשכן, היה ירא ובוש מלפני ה' על שלא עלה בידו לבנות לו בית עולמים, וכמובא בזוהר ויחי (בדף רלט ע"א) שלכך כתיב כאן 'ויקרא' באל"ף זעירא, כי לא היתה קריאה זו שלימה, כי היא היתה במשכן, ועיקר השלימות היא רק בארץ ישראל בבנין המקדש.

ארמי אובר אבי

ומפני שהיה משתוקק לזה משה ביותר וכענין 'אשא דעי למרחוק' שהוא ציפיה לבית המקדש כאמור, לכך זכה להשיג לסוד הדעת ולהקים המשכן, אלא שמפני החילוף של לבן שהקדים ליעקב את לאה לפני רחל לא עלה הדבר בידו, כמו שכתב המגלה עמוקות (פ' ויקרא, אופן לט) שלכך נאמר 'ויקרא' באל"ף זעירא, שזהו בכדי לרמוז על שהקטין עצמו והחשיב נבואתו כענין הנאמר בבלעם "ויקר אלהים אל בלעם" (במדבר כג, ד), כמובא במושב זקנים (ויקרא א, א) בשם הרוקח.

כי מפני בלעם שהוא גלגול לבן בא לנו הדבר שיקדם המשכן שבסוד 'לאה' למקדש שהוא בסוד רחל, וזהו 'ויקרא אל משה' העולה 'לאה' שהוא סוד המשכן, וכענין 'להקים את המשכן' העולה בראשי תיבות 'לאה', ורק זה עלה ביד משה, כנאמר בו 'תפלה למשה איש האלהים' העולה בראשי תיבות 'לאה'.

זכרו תורת משה

ולימדנו משה לדורות, שכל עיקר עסק התורה הקדושה הוא בכדי לגלות בה ועל ידה הדרך להביא לכדי בנין המקדש, וכל תלמיד חכם העוסק בה צריך שירגיש ויבין שכאשר לא עלה בידו להביא לכדי בנין המקדש, נבילה טובה הימנו כביכול. כי רק מתוך הציפיה וההתבוננות להביא לכדי בנין המקדש נחשב שהשיג לדעתה של תורה, ועל כך אמר רבי

אלעזר במסכת ברכות (בדף לג ע"א) שכל אדם שיש בו דעה כאילו נבנה בית המקדש בימיו, ובירושלמי יומא (פ"א ה"א) ומדרש שוחר טוב (מזמור קלז) מובא בשם רבי אליעזר, שעל כל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו כתיב "האומרים ערו עד היסוד בה" (תהלים קלז, ז), שמעלים עליו כאילו הוא החריבו.

ומתוך ששפל הוא בעיניו עד מאד על שלא עלה הדבר בידו, נעשה זה התלמיד חכם אהוב לפני המקום ב"ה והוא שוכן בקרבו, כמו שאמר רב יוסף במסכת סוטה (בדף ה ע"א) שלעולם ילמד אדם מדעת קונו, שהרי הניח הקב"ה כל הרים וגבעות והשרה שכירתו על הר סיני שהיה נמוך ושפל מכל ההרים, ואמר רבי יהושע בן לוי במסכת סנהדרין (בדף מג ע"ב) שמתוך שדעתו שפלה נחשב לו כאילו הקריב כל הקרבנות כולם, ומפני כך נחשב כאילו נבנה בית המקדש בימיו, כמו שביאר כל זה השם משמעון (כפ' ויקרא).

ומעשה ידיו לא ראו

ועל כך אמר רבא במסכת מגילה (דף ז ע"ב) שחייב אינש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי, שמתוך כך נבוא לתקן לשורש החטא שגרם לגלות בכל ולכל הגלויות כולם, שהכל הוא מפני הריחוק מהדעת והציפיה לבנין המקדש. כי הנה אמר רבי אלעזר במסכת סנהדרין (בדף צב ע"א) שכל אדם שאין בו דעה לסוף גולה, שהרי עומד היה הנביא ומזהיר את עשרת השבטים "הוי משכימי בבוקר שחר ירדופו... והיה כינור ונבל תוף וחליל ויין משתיהם ואת פועל ה' לא יביטו ומעשה ידיו לא ראו, לכן גלה עמי מבלי דעת" (ישעיה ה, יא-יג).

ועל כך נאמר בנח כשקלקל ביין "וישכר ויתגל בתוך אהלה" (בראשית ט, כא), ודרשו בבראשית רבה (לו, ד) ובאסתר רבה (ה, א) שגרם גלות לו ולדורות, שעשרת השבטים לא גלו אלא בשביל היין כאמור, וכן שבט יהודה ובנימין לא גלו אלא בשביל היין, שנאמר (בישעיה כח, ז) "גם אלה ביין שגו ובשכר תעו". ועיקר הדבר שמתוך שנמשכו אחר היין לא נתנו ליבם על ענין המקדש, כמו שביאר האלשיך (שם בישעיה ה) שזהו 'זאת פועל ה' לא יביטו ומעשה ידיו לא ראו', שלא הביטו וראו במעשיו ידיו יתברך, שהוא בית המקדש שנאמר בו (בשמות טו, יז) "מכון לשבתך פעלת ה' מקדש ה' כוננו ידיך".

כי היא חכמתכם ובינתכם

ועל כך אמר רבי תנחום בר חנילאי בירושלמי תענית (פ"ד ה"ה) שבעת החורבן נתקלקלו להם החשבונות, שמרמז הדבר שמפני שנמשכו אחר היין ולא היתה נתונה דעתם על המקדש, נתדלדלו מענין הנאמר בשבח ישראל (בדברים ד, ו) "כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים", שהוא חישוב תקופות ומזלות, כמו שאמר רבי שמואל בר נחמני בשם רבי יונתן במסכת שבת (בדף עה ע"א), ועל כך נאמר בהם 'זאת פועל ה' לא יביטו ומעשה ידיו לא ראו' כמו שאמר שם רבי שמעון בן פזי בשם רבי יהושע בן לוי בשם בר קפרא, וכמו שביאר הר"ף על העין יעקב (שם) שבזה אבדו כל חכמתם ומעלתם עד שבאו לכדי בזיון גדול בגלותם.

אם תעירו ואם תעוררו את האהבה

והכל הוא מצד דחיקת הקץ, שכאשר אין מתבונן האדם כראוי בתכלית בנין המקדש, שהוא עיקר כל חפץ ה' בעולם, אין מתיישבת בו דעתו כראוי בסוד קץ הגאולה, ובכך אין מתעורר חפץ אהבת הדודים של הקב"ה לגאול

ואלה יעמדו על הברכה

העלון מוקדש לרפואת ישועות והצלחת:

ורד שושנה בת ברטה, ר' יהודה בן מסדה, דניאל אברהם בן גאולה, אייל כהן בן פנינה, פבל נסים בן מרינה, יוסף בן אלישבע הדסה. לזיווג הגון: נתנאל בן סיגל, אוריאל בן לאה. להקדשות ניתן לפנות בטל' 076.5995991

לעילוי נשמת

יהודה בכר בן יצחק ואורית הי"ד
ראו דור דרור בן רונית

תמחה את זכר עמלק

ולכך חייב אינש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן וברוך מרדכי, כי מתוך מפלת המן יש כח לישראל לבוא לתשובה שלימה בדבקות דעת אמת בבורא ב"ה, עד שמתוך כך ימחה זכר עמלק כליל והיתה לה' המלוכה בגאולת עולמים. כי דרשו במכילתא (בשלח, מס' דשירה ב) מה שאמר ישעיה (כד, כא) "והיה ביום ההוא יפקוד ה' על צבא המרום במרום ועל מלכי האדמה על האדמה", שאין אומה נופלת עד שתפול שרה תחילה, והוא מתוך שפָּעַת שְׁפָצְרִים להם האומות שבים ישראל בתשובה, שמתוך כך גובר כח ישראל להפיל שר אותה אומה המצרה להם, אמנם בכדי להפיל שרו של עמלק, שהוא הס"מ, צריכים ישראל לרחוץ ולטהר עצמם לגמרי מתוך התשובה עד שכל הנשאר בציון קדוש יאמר לו, ובזה ימחה עמלק כליל, כמו שביאר כל זה האלשיך (בשמות יז).

עת דודים כלה

וזהו מעלת ימי הפורים, שרב כוחם להביא את ישראל לטהרה וכפרה אף לרחוקים ביותר, וכענין 'אבוא אל המלך אשר לא כדת', כי בהם נטהרים ישראל כביום הכיפורים, אמנם נעשה הדבר מתוך מאכל ומשתה כגילוי אהבתו יתברך לישראל שיהיה לעתיד לבוא, כמו שאמר רשב"י בתיקונ' ז' (בתיקון כא, בדרך נו ע"ב), ובזה יכול האדם לבוא לכדי השגת דעת אמת ליקרב אל הבורא ב"ה לפני ולפנים בקריאה של חיבה, ולעורר האהבה הישנה שתתגלה לעין כל בגאולה השלימה.

את ישראל. שהרי כבר אמר רבי לוי בשילהי כתובות (בדף קיא ע"א) שהשיב ע הקב"ה את ישראל שלא לדחוק את קץ הגאולה, ומחוייבים אנחנו רק להזמין עצמנו להיות ראויים להגאל, אבל לא לעורר האהבה ולדחוק הקץ בכח. וביאר החתם סופר (ברי"ש פ' ויקרא) שעל כך אמרה אסתר (ד, יא) "ואני לא נקראתי לבוא אל המלך זה שלושים יום", שאחר שנסתלקה הימנה רוח הקודש היתה יראה שלא לדחוק השעה לעורר האהבה העליונה בכח, אבל מרדכי ידע והבין שהוא זמן גאולה ובנין בית שני וחבלי גאולה, ואדרכא עת דודים הוא לעורר האהבה, וכל המונע עצמו באותה שעה נענש על כך, ולכך עורר אותה לבוא אל המלך אשר לא כדת.

וביאר החתם סופר עוד, שלכך תלמיד חכם שאין בו דעה נבלה טובה הימנו, שמפני שאין התבוננות הדעת בענין הקץ האחרון מתיישבת בו כראוי, הנה דוחק הוא את השעה ונכנס לעורר האהבה שלא כדת, ואינו לומד ממשה שלא נכנס בלי קריאה, ומפני כך נבלה טובה הימנו.

עד דלא ידע

אבל כנגד זה תיקנו לנו מרדכי ואסתר לדורות את משתה היין בפורים, שהוא יין המשמח, ובו נתקן קלקול הדעת בשורשו. כי עת דודים הם ימי הפורים, שמתעוררת בעולם הארת הגאולה, וכענין "הביאני אל בית היין ודגלו עלי אהבה" (שה"ש ב, ד). וכמו שביאר בספר יעקב בעזרו (אסתר א, יג) שעל כך נאמר במגילה "ויאמר המלך לחכמים יודעי העתים", לרמוז שהנה נתרומם אז כבוד ישראל בחכמתם ובינייתם לעיני העמים בחישוב התקופות והמזלות, ונחלף והלך בזיון היין לחול על ראש אומות העולם בקלקול שנעשה על ידי היין במשתה אחשוורוש.

"ועצת ה' היא תקום" (משלי יט, כא)

משיעור יום א' בהעלותך תשע"ב

או בצד שמאל שהוא הגהינם, אלא בכך שלא הסיחו את דעתם מהרצון אליו יתברך בשלימות, ומצד המעשה מיוחדים הם במדרגת הרצון אל הבורא, ויודעים הצדיקים בכל סוד הטעמים והנקודות שבתורה לכוון בדקות לכל עומק רצונו יתברך.

כי הצדיקים במדרגתם נקראים אדם ישר, כי מתדבקים ה במידות הבורא ב"ה שנאמר בו (בתהלים יא, ז) "כי צדיק ה' צדקות אהב ישר יחזו פנימו", וכנאמר (דברים לב, ד) "צדיק וישר הוא", וכמו שאמרו בתנחומא (בראשית ז) שהקב"ה הנקרא צדיק וישר לא ברא את האדם בצלמו אלא בכדי להיות צדיק וישר כמוהו, והצדיקים יש להם דעת מתוקן שהוא קו האמצע, כפי שברא הקב"ה לאדם הראשון, כמובא בזוהר תרומה (בדף קנ ע"א) ש'כיון דאיתברי אדם עבד ליה מתתקן באורח קשוט', כנאמר 'אשר עשה הא' להים את האדם ישר'.

אבל אנו צריכים לכסוף ולצפות להיות שלימים ברצון לרצות את ה' יתברך, ובזה צריך האדם לילך ולגדל את הרצון אליו יתברך עד אשר יתברר אצלו ענין זה שחפץ ורוצה הוא באמת את השי"ת, אך בכל ענין התורה התפילה והמצוות אין לו לחשוב שמשום שיש בו צד שלימות שחפץ ורוצה הוא את השי"ת כן הוא גם בענין המעשה, שרוצה הוא את התורה ויודע הוא מתוך כך להעלות את המעשה לרצון לפני ה' בכל כוונת לימוד התורה ודרך התפילה וסוד המצוות, וכמובא בזוהר דברים (בדף רצז ע"א) שהיושר הוא ענין היחוד בלא פירוד, שהיא מדרגה גדולה מאד שלא כל אחד זוכה לה.

ולכן המחשבה והשער לדרך הנכון בענין המעשה הוא מתוך מחשבת היראה בכל ענין המעשה, שיתבונן שאינו יודע מה היא מצות ה', ולא ידמה בדעתו שיודע הוא לעמוד ולהתפלל לפני המלך, ויבין שאינו יודע מה הוא טעם של לימוד תורה באמת, ותהיה כל ביאתו לקיום התורה מתוך פשטות ותום ויושר, שיבוא לקיים ולעשות את המוטל עליו בשולחן ערוך ובכל דברי חכמים.

וכן צריך האדם שלא ישכח מענין הרצון' כפי מדרגתו, ועיקר הדבר שימשמש ויבדוק האדם תמיד שלא עזב את הרצון אליו יתברך ולא שכח מנקיות הרצון, ויהיה תמיד דבוק ברצונו לרצות את השי"ת ואת הרצון להכיר ולדבק בו יתברך. וגם בזה צריך הוא להיזהר שלא ילך בגדולות לומר שרוצה את ה', כסובא שיודע הוא מי זה ה'.

ובכל זה יהיה האדם נשמר מחשבונות רבים, שהוא מחשבת האדם

הנה הצדיקים יש להם את שלימות הרצון ככוונת רצונם את השי"ת, וככל הילוכם בעולם הלכו והתעלו במדרגתם, עד אשר נעשה להם חיבור ויחוד בין הרצון לבין המעשה בשלימות, שכשם שרוצים הם השי"ת במדרגת הרצון, כך רוצים הם אותו יתברך גם בענין המעשה, ואינם שוכחים את הרצון' אליו יתברך בכל מדרגת המעשה' שבעשיית המצוות ועסק התורה והתפילה.

שהרי ראשית כל מעשה הוא ברצון, וכמובא בזוהר ויצא (בדף קנה ע"א) שבכל עבודת השי"ת ההרהור והמחשבה הם הגורמים למעשה, כי בעבודת השי"ת המחשבה היא נשמת וחיות ושיעור מדרגת המעשה. וכאשר נתעורר הרצון חפץ הוא להימשך ולבוא לכדי מעשה, אבל לזה צריך הוא לצד ימין ולצד שמאל, שהם חסד וגבורה, היינו שיהיה לו את כח ההשפעה שהוא צד החסד וההמשכה, ושיהיה לו את כח הקבלה שהוא צד הגבורה וההגבלה, וכגון כאשר חפץ האדם לקנות טלית נאה, צריך הוא מחד לכח החסד וההמשכה בכדי שיוכל להוזיל ממונו על ציווי ה', ומאידך צריך לצד הגבורה, לדקדק על מידות הטלית והציצית וזמן המצוה, עד שיבוא לכדי מעשה המצוה בפועל.

והנה כאשר בא האדם לחשב בצדדי החסד והגבורה נתבלבל דעתו ונתרחק מנקיות וזכות מדרגת הרצון שהיה בתחילה, ועל זה אמר שלמה המלך (בקהלת ז, כט) "עשה האלהים את האדם ישר והמה בקשו חשבונות רבים", שהרצון והמעשה שניהם הם כנגד ענין היושר, כי הם העיקר, והימין והשמאל, שהם כנגד החסד והגבורה, אינם אלא משמשים לתכלית הרצון והמעשה, אך כאשר אין לאדם דרך לילך ביושר מהרצון אל המעשה, נעכר נקיות וזכות הרצון שהיה לו בתחילה, מפני שמצד החסד והגבורה בא הוא לכדי חשבונות רבים, היינו אם יהיה לו שכר ומה שיעור השכר שיהיה לו וכל כיוצא בזה, ומתוך כך מתהפך הוא מטב לביש ומביש לטב כמו שאמר רשב"י בזוהר ויחי (בדף רכא ע"ב), אך כאשר יש לו דרך מהרצון אל המעשה הרי שהוא ישר, היינו שהולך ביושר מהרצון אל המעשה, וכל צידי הימין והשמאל אינם אלא משמשים לרצון והמעשה, ואינם עיקר כלל.

וזהו שרגיל הוא כפי הצדיקים מאז ומעולם לומר שכל חפצם הוא רק בקודשא בריך הוא בעצמו, ולא בגן עדן וגהינם, כי כל רצונם בנקיות וזכות אליו יתברך, ולא מחשבים בצד הימין שהוא גן עדן

מחקירות שאין לו בהם יד ומקום כלל, כהבחירה והידיעה, כי אינו חושב שמבין בדרך הכוונה במצוות או לשם מי באמת עושה הוא לכל התורה ועבודת ה', ואינו חושב עצמו כאדם הרוצה את התורה ויודע מה היא התורה, אלא שחפץ ורוצה את השי"ת.

ג

ונקודת רצון זה הוא השורש לכל הקושיות שמצד ריב וקטטה בכנסת ישראל, כמו שכתוב (תהלים עט, י) "למה יאמרו הגוים איה אלהיהם", וכתוב (ישעיה סג, יז) "למה תתענו ה' מדרכך תקשיח ליבנו מיראתך", שהוא כל ענין הבחירה והידיעה, שבכדי שיוכל האדם להקשות 'למה' כלפי מעלה הוא מדרגה גדולה מאד כמשה רבנו שהיה מקשה כלפי מעלה ואמר (שמות ה, כב) "למה הרעותה לעם הזה", וכן אמר (שם לב, יב) "למה יאמרו מצרים וגו'". כי במדרגת הכתר העליון ומדרגת הרצון יכולים להיות שני הפכים כאחד, שמצד אחד 'אשמים אנחנו' ומאידך מקשים ומבקשים ממנו יתברך 'למה תתענו ה' מדרכך', שהוא ענין ריב וקטטה בכנסת ישראל, לכן נקרא מדרגת הרצון 'פלא', כי שם יכולים להיות שני שכלים בשכל אחד, ושני הפכים במקום ומחשבה אחת, כי הוא האחד המוחלט, ואין בשכל בן אנוש היכולת להבין זאת, וכמו שכתב הרמב"ם (תשובה ה, ה).

ומפני שעומדים הצדיקים במדרגה גדולה זו יכולים הם להתפלל לפניו יתברך במדרגה של ריב וקטטה כביכול כמובא בתיקוני זוהר חדש (בדף ק"ז ע"ב), וזוהו מפני שנקראים הם 'אדם ישר', שאין החסד והגבורה משמש להם אלא לרצון והמעשה כאמור, שמתוך שמקשים כביכול כלפי שמיא היאך הסיר השגחתו מבניו עם הקודש אשר דווים וגולים בארץ לא להם וכיוצא, שבכל זה מתעוררים רחמים גדולים ועצומים על כלל ישראל.

וזו היתה מדרגת אסתר שהיתה במדרגה גדולה של תפילה ורוח הקודש כמו שאמר הרעיא מהימנא בזוהר בהר (בדף קט ע"א), והיתה יכולה להתפלל בדין וקטטה, כמו שאמרה (תהלים כב, ב) "אלי אלי למה עזבתני", וזוהו היתה מעוררת רחמים גדולים מהכתר העליון.

אבל כל אדם אינו יכול לעמוד כך בתפילה ואף יכול לעורר דין בזה, משום שמבקש הוא 'חשבונות רבים', ואין נקיה דעתו בענין הרצון והמעשה כתכלית אחת וביישר מוחלט מרישא לסיפא, מראש הרצון לסוף המעשה, וכמו שכתוב (קהלת ג, יא) "לא ימצא האדם את המעשה אשר עשה האלהים מראש ועד סוף" היינו מהרצון עד המעשה, ולכך אינו יכול לבוא בתרעומת כלפי שמיא כלל, מלבד אם הוא נכנע בשלימות לפני השי"ת כאותו העני המובא בזוהר בראשית (בדף כג ע"ב) על מה שנאמר "תפילה לעני כי יעטוף" (תהלים קב, א), שמתרעם העני על פרנסתו ומקבל הקב"ה את תפילתו בריצוי גדול, שעיקר הדבר הוא מפני שנחשב ונקרא 'עני' על שם הכנעתו הגמורה לפני השי"ת.

ד

והנה כאשר התפילה במדרגה של דין וריב כאמור נקראת היא בלשון 'הכאה', אך כאשר היא במדרגה של חסד לכד נקראת היא בלשון 'דיבור', והם ב' מדרגות בכתר העליון, מדרגת 'הכאה' היא כנגד שורש 'עץ הדעת', ומדרגת הדיבור היא כנגד שורש 'ל'עץ החיים' (ולכך אמר הקב"ה 'איה' אשר אהי'ה' שהמכוון בזה היה שתהיה גאולתם מרום המעלות שבמדרגת הכתר, אך כאשר ראה שצד הדין קיים בתוקפו, התפלל משה גם הוא מתוך ריב וקטטה ואמר 'למה הרעותה', שבזה רצה לומר שאין שם הכתר מגולה בכל מדרגותיו ואם כן 'למה זה שלחתיני'. והנה כאשר ציווה הקב"ה את משה בחורב להכות לצור, הוא משום שהיו ישראל במדרגה של 'חשבונות רבים' והיה זה קודם מתן תורה, והיה המטה משה מצד עץ הדעת טוב ורע כמו שאמר רשב"י בזוהר כי תצא (בדף רע"ט ע"ב), שהוא מחשבה מגן עדן וגהינם, ואינו רצון זך אליו יתברך, ולכך קרא למקום ההוא מסה ומריבה, וכמו שכתוב (שמות יז, ז) "ויקרא שם המקום מסה ומריבה, על ריב בני ישראל ועל נסותם את ה' לאמר היש ה' בקרבנו אם אין".

אמנם במדבר צין כאשר ציווה הקב"ה את משה לדבר אל הסלע, היה המטה מצד עץ החיים כמובא בהקדמת הזוהר (בדף ו ע"ב), ועלו ונתעלו ישראל במדרגה לאחר קבלת התורה, והיו משתוקקים לארץ ישראל ולבוא אל שלימות הרצון אליו יתברך, ולכך היה משה רבנו צריך לדבר אל הסלע ולא בהכאה, כי היא מדרגה גדולה יותר בענין הרצון, והוא אינו רצון לקבל ואינו רצון להשפיע, אלא הוא רצון פשוט אליו יתברך.

אלא שכאשר הקהיל משה רבנו את כל העדה היו מהקהל שהיו נרגנים ומתרעמים כלפי שמיא, וראה משה שהסתלקה השכינה מאותו הסלע, מפני שעדיין אוחזים הם בצד עץ הדעת טוב ורע, שהוא מדרגת עבד, ולכך היכה משה בסלע, כי "בדברים לא יִסָּר עבד" (משלי כט, יט), ולכך לא דיבר, שמא לא יועיל הדבר מחמת מדרגתם ויתחלל שם שמים.

ה

והנה ביום אחד בשנה יכול האדם לזכות להתנוצצות ממדרגת 'הדיבור' שהיא כנגד עץ החיים, והוא דיבור השלום הנמשך לנו ממגילת אסתר לכל זרע ישראל, כנאמר בסופה (אסתר ג, א) "ודובר שלום לכל זרעו". כי בפורים נמשך אור גדול ועצום שהוא למעלה מן הדעת, כי ה'דעת' הוא חיצוניות וה'רצון' הוא פנימיות, ובפורים יכול האדם לגלות את ה'רצון' שלו אל השי"ת למעלה מה'דעת' שמביאה את האדם אל רצון כל דהו, ולזה אינו יכול לבוא אלא מתוך שתיית היין, שעל ידו כולל הדין בחסד כמובא בזוהר שמיני (בדף ט ע"ב), כי אור זה הוא למעלה ממדרגה שיוכל להתלבש בכלי ה'דעת', וזהו מתוך ששיגי ויגלה האדם על ידו את הרצון שלו אל השי"ת שאין לו בזה חשבונות כלל.

ולכך בפורים יכול האדם להיות קשור במדרגת עץ החיים שאין בו צד רע כלל, והוא כנגד רוח המעלה שבכתר העליון שאין בו צד משפיע ומושפע אלא כולו אחד. כי מצד אחד אינו סובר שהוא במדרגה שעושה לשם שמים להשפיע נחת רוח להשי"ת בכל העולמות, ולכן אינו נכלל בצד 'משפיע', ומאידך אינו חפץ לקבל לעצמו איזה שכר מעבודתו, כי סוף סוף חפץ הוא בתכלית אמיתי ונצחי, ולכך אינו בצד משפיע הנקרא 'ברוך' ואינו בצד מושפע שממנו נמשך ענין 'ארור', אלא קשור הוא ברצון העליון שהוא כנגד קוצו של י', שהוא למעלה מן הדעת.

והוא שאמר רבא במסכת מגילה (בדף ז ע"ב) שמחייב איניש לבסומי בפוריא עדי לא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי, היינו שיבטל כל רצונותיו עד שיהיה למעלה מן הרצון להשפיע ומן הרצון לקבל, שהוא למעלה מן הדעת, כי פנימיות הדעת הוא אור הכתר שחיצוניותו היא הדעת כמובא בדברי רבנו האר"י בעץ חיים (שער כג, ח).

ו

ולכך בתחילת פורים מתענים בתענית אסתר, שהיא ביטוש הגוף לבטל הרצון לקבל, וכענין 'בדברים לא יִסָּר עבד', והוא כנגד הכתוב 'אלי אלי למה עזבתני', שהוא תפילה ב'הכאה' כאמור. ולאחר מכן מחזיקים ומגדלים את הרצון להשפיע במשלוח מנות ומתנות לאביונים, ומתוך כך אנו נכנסים בסעודת פורים, עד שעולה ברצונו לחפוץ בהשי"ת לבדו, והוא למעלה מהרצון לקבל ומהרצון להשפיע, כי שם אין הבדל בין 'ארור' ל'ברוך', ולית תמן דזכרא ונוקבא, רק הכל אחד.

וכאשר דבק בהשי"ת הוא תיקון הברית, כי הנה בכל זמן ועת שתיית היין מביאה לכדי קלקול הברית, כמו שאמרו במסכת סוטה (בדף ז ע"א) הרבה יין עושה, וכנאמר בנח (בראשית ט, כא) "וישכר ויתגל בתוך אהלו", וכמו שאמר רשב"י בזוהר פקודי (בדף רמה ע"א), שהם שמרי היין הרעים שמתוכם ממש יצא היצר הרע להיות מציאות כמובא בזוהר כי תשא (בדף קצא ע"א), ולכך גם הביטול שלו יכול להיות בפורים, שמתגלה בו אור עצום למאד שאין צד הקליפה יכול לעמוד בפניו עד שמתבטל, ואז יכול היין להיות לתיקון הברית, כי עולה למעלה מן הדעת, עד שיכול לתקן פגם הדעת (והוא נקרא במסכת ברכות (בדף נו ע"א) יש שותהו וטוב לו כענין "ויין ישמח לבב אנוש" (תהלים קד, טו) שתלוי הכל עם מי שותה האדם, כמו שאמר שם רבי יוחנן שתלמיד חכם לעולם שותה וטוב לו, וכאשר סמוך האדם אצל חכמים וכל הנהגתו על פי השולחן ערוך, יכול לזכות לתיקון ומעלה גדולה).

ז

וכאשר זוכה האדם לאור של יום הפורים, יוצא הוא מחשבונות רבים, ויכול לחשוב ולראות את הטוב שבו ולחשוב מכך שבאמת יש לו קשר הדוק אל השי"ת. כי הנה כל מה שמפריד בין האדם לבין השלום עם השי"ת הוא מצד המחשבה בענין הבחירה שלו בעבר והעתיד, ועל הנהגת השי"ת עימו, שכל זה הוא מענין החקירות וחשבונות רבים. וזוהו 'אין שלום בעצמיו', היינו שאין לו שלום בעצמיותו ובכל הטוב והסוד שלו הפרטי של נשמתו ותיקונו בעולם, כי אינו שלם ושמח בעצמו ובמיוחדות שלו לפני הבורא ב"ה. אך כאשר יוצא מהחשבונות,

אם הוא מצד ענין הבחירה או הידיעה, או אם הוא רוצה לקבל או לתת, אלא מתעלה מכך, ואוחז רק בזה שבדבר הגדול ביותר, שהוא הרצון, חפץ הוא בה' יתברך, ומאיך בענין המעשי והתכליתי ביותר הולך הוא בתום ובפשטות לעשות ככל דברי התורה הזאת ללא מחשבה בגדולות ונפלאות ממנו, וכנאמר על מרדכי (בתהלים לו, יז) "שמר תם וראה ישר כי אחרית לאיש שלום" כמובא בפרקי דרבי אליעזר (פרק ג), כי על ידי האור של פורים יכול האדם להיות תם וישר, מהרצון אל המעשה וכאמור.

ובזה בא האדם לכדי שלום בעצמיו, והוא מוציא את העצמיות שלו והסוד שלו, שהוא הקשר והאמת שיש לו עם השי"ת, וזה כמו שאמר רב חייא במסכת עירובין (בדף סה ע"א) וסנהדרין (דף לח ע"א) שנכנס יין יצא סוד, היינו שמוציא האדם את סוד נשמתו והטוב הפנימי שבו שאינו יכול לצאת אלא מתוך תום ופשטות שלמעלה מחשבונות מחשבתו ומקומות שהלך ונתעה בהם בתפיסת דעתו, ויכול לילך ביושר בענין הרצון ולחפוף ולרצות אותו יתברך לבד. וזה שנרמז בכתוב (שה"ש ז, ט) "וחכך כיון הטוב הולך לדודי למישרים", היינו שיבוא לכדי היושר בין הרצון למעשה כאמור.

ובפורים דוקא יכול כל זה להתעורר באדם, שאז נמשך על נשמות ישראל אור גדול ועצום לפדותם מכל החושך והתוהו ובהו הנמשך מטומאתם של המן ואחשורש שנכנסו בעצות גדולות ומחשבות עמוקות, שעל ידם הביא המן לבסוף על עצמו את המיתה, כענין שכתוב 'כל באיה לא ישובו'.

ח

ולכך מדרגת הדיבור היא הדבר הנעלה מן הכל, שמכח הדיבור יוכל האדם לחבר בין הרצון לבין המעשה, מתוך שיאמר על כל מעשה ומעשה שהוא 'לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה', שבזה גורם הוא ליחוד הממשיך שפע וברכה, וכענין הכתוב 'דובר שלום לכל זרעו', שעל ידי הדיבור גורם ליחוד הנקרא 'שלום', ומכך ממשיך שפע וברכה, כענין 'לכל זרעו'. שהרי הרצון והלב של האדם במעשה המצוה הוא עיקר הכל כמובא בזוהר יתרו (בדף צג ע"ב).

אלא שאין יכול האדם לחבר ולייחד בין הרצון למעשה, ולכך התפלל דוד ואמר (תהלים צ, יז) "ומעשה ידינו כונננו", שיכונן ויתקן הקב"ה את המעשה כרצונו יתברך על אף שאנו איננו יודעים לחבר ולייחד לזה את הרעותא דליבא והכוונה הראוייה לשמו יתברך כמובא בזוהר שם, ומכח הדיבור שאנו מכריזים שהכל הוא לכבודו יתברך, ובא האדם ב'תום', היינו שאינו חושב ומחזיק מעצמו שיכול הוא להעלות לרצון את עבודתו, וב'יושר', שאין לו לפניו אלא את הרצון והמעשה, שהוא קו היושר מהראש לסוף, הנה בזה הוא יכול להכריז בדיבורו שעושה הוא לכבודו יתברך, והוא יחבר וייחד את המעשה עם הרצון ויגרום לשפע וברכה לבוא על האדם.

ט

ובפורים יכול האדם לזכות לעצת ה', היינו שתהיה לו עצה טובה ומתוקנת לכל השנה כולה. כי כתוב (משלי יט, כא) "רבות מחשבות בלב איש ועצת ה' היא תקום", 'רבות מחשבות' הוא מה שנאמר 'המה בקשו חשבונות רבים', 'ועצת ה' היא תקום' הוא כנגד אסתר שהיא עצת ה' שהיתה נסתרת, ולא ידעו וחשבו על כך שהשי"ת נתן את אסתר בבית המלך קודם לגזירת המן. וכך נתן הקב"ה את דבקות נשמת האדם בו יתברך עוד קודם שבא לידי 'חשבונות רבים' בכל ענין יצר הטוב ויצר הרע, ודבקות הנשמה עם השי"ת הוא כנגד קודש הקדשים, וביום פורים יכול האדם לגלות את ההסתר על הקשר עם השי"ת, ולזכות לעצה טובה ואמיתית, שהעיקר הוא הקשר והרצון שלו אל השי"ת.

וכשם שעל ידי הכהן הגדול זוכים אנו לענין הברכה מאיתו יתברך, כמו שכתוב (במדבר ו, כז) "ושמו את שמי על בני ישראל, ואני אברכם", כך מתוך שמגלה האדם את הקשר שלו עם השי"ת, שהוא כנגד קודש הקדשים כאמור, זוכה הוא להמשיך עליו את ענין הברכה, כענין הכתוב

'ודובר שלום לכל זרעו'. ועיקר הברכה שיזכה האדם היא שיצא מהמחשבה על עצמו ויחשוב על השי"ת והעולם כולו, וכדרך הכהן הגדול בקודש הקדשים שלא היה מתפלל על עצמו דבר, אלא רק על ישראל ועל תיקון העולם, וכך כאשר עולה האדם מעל מדרגת הדעת בפורים יכול הוא לחשוב חוץ לעצמו וליתן את מחשבתו על העולם.

וזוהי עיקר העצה שאין האדם יכול לזכות לה בכוחות עצמו, אלא מאיתו יתברך, כי היא עצת ה' ממש, וכפי שמסרה אסתר את נפשה על ישראל וגילתה את עצת ה' והיה לה תקומה, כך היא עצת ה' שיזכה לה האדם תהיה בכך שיתן דעתו על העולם ועל דבר גאולת ישראל. אך כל שעוסק האדם בחשבונות רבים אם צדיק הוא או רשע, ובוחר את שיעור מדרגתו ומעלת תפילתו וגודל דעתו, הנה בזה הוא מתרחק מעצת ה' ומחשבתו יתברך, כי עצת ה' היא מחשבה מהנצחיות ומהתכלית של רצון השי"ת על כלליות העולם כבוד שמים וגאולת ישראל, וכל שעוסק האדם סביב ד' אמותיו וכל מחשבתו נתונה על עצמו, לא יוכל לבוא ולייחד את הרצון עם סוף המעשה ותכלית רצונו יתברך.

וזוהו ענין 'עץ' הדעת טוב ורע וענין 'עץ' החיים, שהוא מדרגת ה'עצה', שכאשר עסוק האדם בעצמו, הרי הוא נמצא תדיר ב'חשבונות רבים' בכל ענין מדרגתו, וכל החיפוש אחר עצה טובה הוא לתועלת עצמו לבד, ובא מכך לכדי תרעומת כלפי שמיא שהוא 'מסה ומריבה', אבל כאשר נותן דעתו על נצחיות ותכלית העולם, הרי שמחפש תדיר אחר עצת ה', וזוכה לכך שתקום אצלו עצת ה', שהיא המחשבה מהנצחיות והגאולה.

וכך חיו האבות וכל הצדיקים והקדושים בכל הילוכם בעולם, שנתנו כל דעתם על העולם וכבוד השי"ת, וידעו בבירור שכל הכתוב בתורה ובנביאים יתקיים בודאי, וכל עצת ה' כתובה היא בכל התורה לגלות מלכותו יתברך בהרמת קרן השכינה ובכנין המקדש. וכל הצלת פורים והתקומה לעצת ה' בגניזת אסתר בבית המלך, היתה בכדי שזוכה לגאולה ובנין המקדש.

וככל שיחשוב האדם יותר ויתן את דעתו יותר על נצחיות, כך יעלו על מעשיו להיות נכללים ברצונו ומחשבתו הנסתרת. כי מרדכי הוא כנגד המעשה שהוא מגולה, והרצון שהוא בלב שהוא נסתר הוא כנגד אסתר, וכאשר מגלה האדם את דעתו לשם 'מה' ולשם 'מי' הוא לומד ומתפלל, הנה בזה הוא מגלה את הרצון הנסתר על המעשה, שהוא ענין 'מגילת אסתר', שהיא מתוך הדיבור והשמיעה, כי בכח הדיבור המגלה שעושה את דבריו 'לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה' מגלה הוא את ה'רצון' הנסתר על ה'מעשה' המגולה.

לציבור הקדוש

גם השנה ניתן להעביר את מעות 'זכר למחצית השקל' וכן מתנות לאביונים, שיחולקו בו ביום הפורים לתלמידי חכמים, ע"י מו"ד הגאון הינוקא שליט"א, אשר יעתיר בתפילה מיוחדת ביום הקדוש עבור התורמים.

לפרטים 054-8434755

קחו חלק במפעל הקודש

המעונינים להצטרף למערך הרכזים ברחבי הארץ והעולם ולחלק מידי שבוע את גיליונות הקודש באזור המגורים וכן לתגובות הארות והקדשות בעניני העלון ניתן לפנות
076.5995991 או במייל: m.yam.shlomo@gmail.com
לקבלת הגיליון במייל ניתן לפנות לכתובת: alonim.yanuka@gmail.com